

Anti-pestprotocol 2026-2027

Een veilige school: oog voor jou, oog voor elkaar, oog voor een positief leer- en leefklimaat

Vastgesteld in de schoolleiding op 15/9/2026

Inhoud

Inleiding 3

Wat is pesten? 4
Plagen 4
Vormen van pesten 4
Digitaal pesten 4
Waarom wordt er gepest? 4

Koppeling met visie op pedagogiek en burgerschap 6
Schoolregels 6

Preventie 7
De anti-pestcoördinator 7
De mentor 7
Pedagogisch conciërge 7
Sociale vaardigheidstraining 7
Eerste weken in de brugklas 8
Mediawijsheid in de brugklas 8
Week tegen pesten 8
Activiteitendagen 8
Mentorles 9
Sociogram 9
GSA en Paarse Vrijdag 9
Pauzesurveillance 9
Smartphonevrije school 9
Monitor sociale veiligheid 10

Hoe handelen we bij pestincidenten? 11
De vijfsporenaanpak 11
No Blame-methode binnen de vijfsporenaanpak 11
Regie, opschaling en opvolging 12
Evaluatie van de veiligheid van de gepeste leerling 12
Evaluatie en bijstelling van het anti-pestbeleid 13
Stappenplan bij melding van pesten 13

Bijlage 1: tips voor leerlingen online pesten 15

Bijlage 2: websites voor hulp 16

Inleiding

Het Schoter wil een veilige school zijn voor elke leerling. Wij begeleiden leerlingen vanuit hun eigenheid in hun ontwikkeling tot zelfbewuste en verantwoordelijke jongvolwassenen. Een goede sfeer en een veilige sociale en leeromgeving zijn daarvoor essentieel. Pesten past hier niet bij en vraagt om een duidelijke en krachtige reactie van de school.

Deze visie sluit aan bij onze visie op (wereld)burgerschap. Burgerschap is op Het Schoter geen apart vak, maar onderdeel van de dagelijkse praktijk en het curriculum. Leerlingen leren verantwoordelijkheid te nemen voor zichzelf, voor elkaar en voor hun omgeving. Respectvol omgaan met verschillen, grenzen respecteren en bijdragen aan een veilige omgeving zijn belangrijke burgerschapsvaardigheden.

Dit anti-pestbeleid heeft als doel een schoolklimaat waarin iedereen zich veilig voelt. Het beschrijft de regels, afspraken en stappen die de school zet om pesten te voorkomen, tijdig te signaleren en effectief aan te pakken. Het beleid maakt onderdeel uit van het integraal veiligheidsbeleid.

De doelstellingen zijn:

- het voorkomen van pestgedrag;
- het tijdig signaleren en herkennen van pestgedrag;
- het bespreekbaar maken en aanpakken van pestgedrag;
- het versterken van de samenwerking tussen school, leerlingen en ouders.

Een belangrijke vorm van pesten is digitaal pesten. Omdat ontwikkelingen op dit gebied snel gaan, is dit beleid geen statisch document. Het wordt jaarlijks geëvalueerd binnen onze PDCA-cyclus en waar nodig aangepast aan ontwikkelingen binnen de school en de samenleving.

Het Schoter besteedt binnen en buiten de lessen structureel aandacht aan groepsvorming, sociale cohesie en sociale veiligheid. Het mentoraatsprogramma speelt hierin een belangrijke rol. Ook onderwijs- en schoolactiviteiten rondom burgerschap, diversiteit en inclusie, zoals de sport-, kunst- en theaterklassen, activiteitendagen, projecten, excursies en reizen, dragen bij aan een positief groepsklimaat. Leerlingen leren samenwerken, elkaar kennen, verschillen respecteren en verantwoordelijkheid nemen voor elkaar.

Sociale veiligheid en groepsdynamiek zijn gedurende het hele schooljaar onderwerp van aandacht. Signalen uit het mentoraat, het sociogram, leerlingbesprekingen, leerlingtevredenheidsonderzoeken, veranderingen in groepssamenstelling en incidenten kunnen aanleiding zijn voor extra aandacht of interventies. Mentoren en leerjaarcoördinatoren bespreken signalen en zetten waar nodig passende interventies in.

Het Schoter zet op individueel, klassikaal en schoolniveau verschillende samenhangende interventies, programma’s en methoden in. Ouders en waar nodig de omgeving worden hierbij betrokken. Alleen door samen te werken kunnen we pesten effectief voorkomen en bestrijden en bijdragen aan een veilige school voor iedereen.

Wat is pesten?

Pesten is herhaald, opzettelijk en agressief gedrag, uitgevoerd vanuit een machtspositie, met als doel iemand pijn te doen, bang te maken of buiten te sluiten. Het kan fysiek (slaan, schoppen), verbaal (schelden, bedreigen), sociaal (roddelen, buitensluiten) of via digitale wegen (cyberpesten) plaatsvinden.

Bij pesten wordt onderscheid gemaakt tussen de pester(s), de gepeste en omstanders die al dan niet met het pestgedrag meelopen. Het aantal personen dat bij een pestcasus betrokken is, varieert per casus, maar meestal zijn er meer mensen bij betrokken, vaak speelt een groep en groepsdruk een rol.

Plagen

Plagen is iets anders dan pesten. Bij plagen is er sprake van incidenten en het gebeurt vaak spontaan, duurt kort en is onregelmatig. Bij plagen zijn de kinderen gelijk aan elkaar; er is geen machtsverhouding. De rollen liggen niet vast: de ene keer plaagt de één, de andere keer plaagt de ander. Het gebeurt zonder kwade bijbedoelingen en is daarom vaak leuk, plezierig en grappig. Bij plagen loopt de geplaagde geen blijvende psychische en fysieke schade op.

Vormen van pesten

Het is niet mogelijk een uitputtende lijst van vormen van pesten te geven, omdat er eindeloos veel manieren zijn om andere mensen schade toe te brengen. Veel voorkomende vormen van pesten zijn:

- Buitensluiten
- Schelden, beledigen, belachelijk maken, vernederen
- Discrimineren
- Roddels verspreiden
- Seksueel intimideren
- Bedreigen
- Chanteren, afpersen
- Slaan, schoppen
- Spullen vernielen
- Stalken/achtervolgen

Digitaal pesten

Digitaal pesten kan plaatsvinden via sociale media, groepsapps, berichtenapps, online games en andere digitale platforms. Ook anonieme accounts, het zonder toestemming delen van foto's, video's of persoonsgegevens en het maken of verspreiden van gemanipuleerde of met AI gemaakte beelden kunnen onderdeel zijn van pestgedrag. Digitaal pesten kan zowel binnen als buiten schooltijd plaatsvinden en kan grote gevolgen hebben voor de sociale veiligheid op school. Wanneer digitaal gedrag de veiligheid of het welzijn van leerlingen op school beïnvloedt, wordt dit meegenomen in de aanpak van Het Schoter.

Waarom wordt er gepest?

Leerlingen kunnen om verschillende redenen pesten. Soms voelen ze zich onzeker en proberen ze dat te verbergen door stoer te doen of een ander naar beneden te halen. Sommige leerlingen denken dat het beter is om een ander aan te vallen voordat iemand iets tegen hen kan doen.

Ook kunnen aandacht willen, boosheid, frustratie, jaloezie of problemen thuis of op school een rol spelen. Soms reageert een leerling zijn of haar eigen verdriet of boosheid af op iemand anders.

Bij sommige leerlingen kan een beperking of psychische moeilijkheid invloed hebben op hun gedrag. Het is dan extra belangrijk om goed te onderzoeken wat er aan de hand is en welke hulp nodig is.

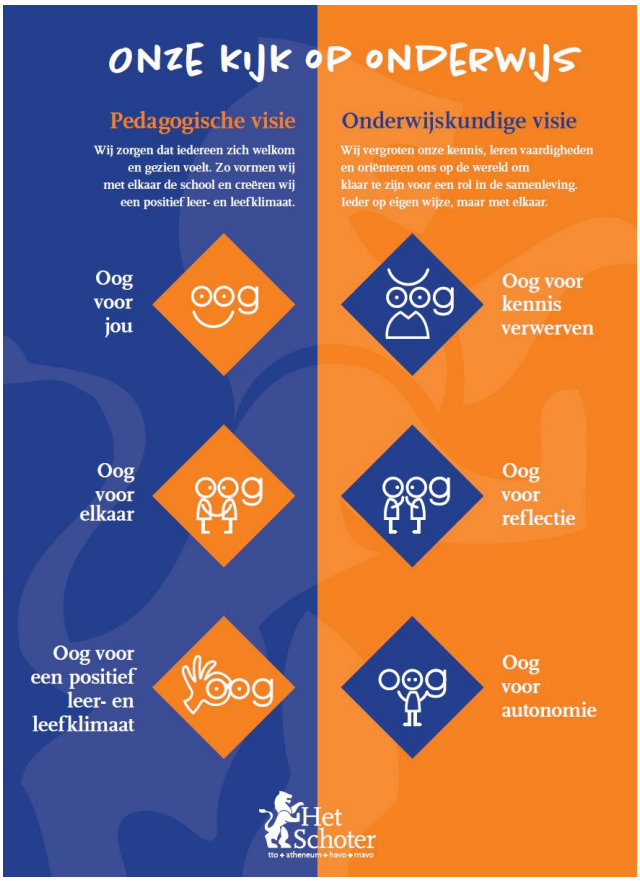
Wat de reden ook is: pesten is nooit goed. Het is belangrijk dat we proberen te begrijpen waarom iemand pest, zodat we kunnen helpen het gedrag te stoppen en te veranderen. Wetenschappelijk onderzoek laat zien dat pesten niet uitsluitend een probleem is tussen een pester en een slachtoffer, maar sterk samenhangt met de sociale verhoudingen en normen binnen een groep. Tijdens de puberteit spelen populariteit, sociale status en de reactie van omstanders een belangrijke rol. Leerlingen kunnen terughoudend zijn om in te grijpen uit angst zelf buitengesloten te worden of hun positie in de groep te verliezen.

Recent onderzoek laat echter zien dat het opkomen voor een gepeste leerling niet per definitie leidt tot verlies van sociale status. Leerlingen die anderen verdedigen kunnen juist meer gewaardeerd worden door hun leeftijdsgenoten. Daarbij blijken duidelijke anti-pestnormen binnen de klas van belang: in klassen waarin pesten minder wordt geaccepteerd, kan sociaal gedrag sterker worden ondersteund door de groep.

Tegelijkertijd blijkt uit recent onderzoek dat het stimuleren van individuele omstanders om voor een slachtoffer op te komen op zichzelf niet voldoende is om pesten duurzaam te stoppen. Een effectieve aanpak vraagt om aandacht voor de gehele sociale context: het slachtoffer, de leerling die pest, de omstanders, de groepsdynamiek en de normen binnen de klas en de school.

Ook onderzoek naar de overgang van het primair naar het voortgezet onderwijs onderstreept het belang van groepsvorming. De sociale relaties die leerlingen meenemen naar een nieuwe school kunnen van invloed zijn op het voortbestaan van slachtofferschap. Dit benadrukt het belang van preventieve aandacht voor groepsvorming, sociale cohesie en positieve groepsnormen, in het bijzonder aan het begin van een schoolloopbaan en bij veranderingen in de groepssamenstelling.

Koppeling met visie op pedagogiek en burgerschap

Het anti-pestbeleid sluit nauw aan bij de pedagogische visie van Het Schoter en ons motto ‘Het Schoter daagt je uit en kleurt je leven’. In onze visie staan ‘oog voor jou, oog voor elkaar en oog voor een positief leer- en leefklimaat’ centraal. Een veilige omgeving waarin leerlingen zich gezien, gerespecteerd en geaccepteerd voelen, is een voorwaarde om te kunnen leren en zich te ontwikkelen.

Het voorkomen en aanpakken van pesten geeft concreet invulling aan deze pijlers. We hebben oog voor de leerling die wordt gepest, voor de leerling die pest en voor de groep als geheel. We stimuleren leerlingen om verantwoordelijkheid te nemen voor hun eigen gedrag en voor elkaar. Zo draagt het anti-pestbeleid bij aan een positief leer- en leefklimaat waarin iedere leerling zich veilig voelt en de ruimte krijgt om zich te ontwikkelen.

Het anti-pestbeleid sluit aan bij de visie van Het Schoter op burgerschap. Burgerschap krijgt vorm in de dagelijkse omgang met elkaar en sluit aan bij onze pedagogische pijlers: oog voor jou, oog voor elkaar en oog voor een positief leer- en leefklimaat. Leerlingen leren zichzelf te zijn, rekening te houden met anderen, verschillen te respecteren en verantwoordelijkheid te nemen voor hun eigen gedrag en voor de groep.

Een veilige school is daarbij een belangrijke voorwaarde. Door pesten te voorkomen, tijdig te signaleren en aan te pakken, leren leerlingen hoe zij op een respectvolle en verantwoordelijke manier met elkaar kunnen samenleven. Het anti-pestbeleid draagt daarmee concreet bij aan de ontwikkeling van leerlingen tot zelfbewuste en verantwoordelijke burgers.

Schoolregels

Expliciet gekoppeld aan onze visie op pedagogiek en burgerschap vormen de schoolregels van Het Schoter de basis voor een veilige en prettige school waarin iedereen gezien wordt. Van alle leerlingen en medewerkers wordt verwacht dat zij op tijd komen, afspraken nakomen, voorbereid zijn en respectvol met elkaar, medewerkers en de schoolomgeving omgaan. Iedereen draagt actief bij aan een veilig, gezond en positief leer- en leefklimaat. Dit betekent onder andere dat we naar elkaar luisteren, verschillen respecteren, elkaar niet buitensluiten, bedreigen of vernederen en dat we ingrijpen of hulp inschakelen wanneer de veiligheid van een ander in het geding is. Geweld, discriminatie, pesten en ander grensoverschrijdend gedrag worden niet geaccepteerd. Ook buiten het klaslokaal en tijdens excursies, feesten, werkweken en andere schoolactiviteiten gelden deze uitgangspunten. De schoolregels zijn nader uitgewerkt in het leerlingenstatuut en maken ook deel uit van het integraal veiligheidsbeleid.

Preventie

De anti-pestcoördinator

De anti-pestcoördinator, tevens pedagogisch medewerker, vervult een centrale rol in het voorkomen en aanpakken van pesten op Het Schoter. Vanuit deze rol draagt hij bij aan een veilig pedagogisch klimaat, is hij zichtbaar en laagdrempelig beschikbaar voor leerlingen en ondersteunt hij mentoren en leerjaarcoördinatoren bij signalen van pesten of sociale onveiligheid.

De anti-pestcoördinator is betrokken bij de preventieve aanpak, bijvoorbeeld bij de start van het schooljaar en de vorming van nieuwe groepen, en kan worden ingeschakeld wanneer extra ondersteuning of een interventie nodig is. Hij bewaakt waar nodig de voortgang van de aanpak, stemt af met betrokken medewerkers en onderhoudt, indien nodig, het contact met ouders en andere betrokkenen. Daarmee vormt hij een belangrijke schakel tussen preventie, signalering en aanpak van pestgedrag.

De mentor

De mentor vervult een belangrijke rol in het voorkomen van pesten en het bevorderen van een positief en veilig groepsklimaat. Binnen het mentoraatsprogramma is ruimte om aandacht te besteden aan groepsvorming, omgang met elkaar, het respecteren van grenzen en het melden van pestgedrag. De mentor kan hierbij de algemene afspraken en regels in de school en in de klas bespreken en leerlingen informeren over hoe de school met pestgedrag omgaat. Ook houdt de mentor zicht op de groepsdynamiek en signalen van onveiligheid en bespreekt deze waar nodig met de leerjaarcoördinator.

Leerlingen worden aangemoedigd om pestgedrag te melden, zodat de school ondersteuning kan bieden en waar nodig kan ingrijpen. Daarbij wordt benadrukt dat het melden van pesten geen ‘klikken’ is, maar een manier om hulp te bieden of hulp te vragen.

Pedagogisch conciërge

De pedagogisch conciërges dragen dagelijks bij aan een veilig en positief schoolklimaat. Zij zijn zichtbaar en aanspreekbaar voor leerlingen en hebben door hun aanwezigheid op verschillende plekken in de school zicht op de sfeer, groepsdynamiek en omgang tussen leerlingen. Zij maken gemakkelijk contact met leerlingen, spreken hen aan op gedrag en stimuleren respectvol gedrag en verantwoordelijkheid voor elkaar.

Door hun laagdrempelige aanwezigheid kunnen zij signalen van pesten, buitensluiten, groepsdruk of andere vormen van sociale onveiligheid vroegtijdig opmerken en bespreekbaar maken. Zij delen relevante signalen met de mentor, leerjaarcoördinator en/of anti-pestcoördinator, zodat waar nodig tijdig kan worden gehandeld. Daarmee hebben de pedagogisch conciërges een belangrijke preventieve rol in het versterken van sociale veiligheid en het voorkomen van escalatie.

Sociale vaardigheidstraining

Leerlingen die extra ondersteuning kunnen gebruiken bij hun sociale vaardigheden kunnen deelnemen aan de sociale vaardigheidstraining Sociaal Sterker. De training richt zich op het versterken van sociale vaardigheden en het vergroten van het zelfvertrouwen en de weerbaarheid van leerlingen.

Daarnaast biedt de Chill Out op vrijdagmiddagen een laagdrempelige activiteit waar leerlingen elkaar kunnen ontmoeten en betrokken kunnen zijn bij de school. Dit draagt bij aan verbinding en een positief sociaal klimaat.

Eerste weken in de brugklas

In de brugklas staat in de eerste periode het creëren van een sociaal veilig klimaat in de klas centraal. Aan de hand van verschillende methodes leert iedereen elkaar en de school kennen en worden er afspraken gemaakt. Tijdens de mentorles wordt hier extra aandacht aan besteed. Mentoren gebruiken hiervoor eigen ontwikkelde leermiddelen.

In de landelijke Week tegen pesten die aan het begin van elk schooljaar georganiseerd wordt (zie hieronder) geeft de anti-pestcoördinator in alle brugklassen een les over pesten. In de les wordt stil gestaan bij wat pesten is, vormen van pesten, gevolgen van pesten, het verschil tussen pesten en plagen en hoe we op school omgaan met pesten. Leerlingen worden uitgenodigd om ervaringen met pesten te delen en zo wordt een dialoog over pesten op gang gebracht.

De anti-pestcoördinator, tevens pedagogisch medewerker, wordt op deze manier voor de leerlingen een bekend gezicht zodat zij weten dat ze een beroep op hem kunnen doen.

Mediawijsheid in de brugklas

In het brugklasvak mediawijsheid wordt online pesten behandeld. Leerlingen leren om te gaan met gedrag op sociale media. Samen met de klas maken ze hier afspraken over. De afspraken worden verwerkt in een contract dat iedere leerling ondertekent.

Week tegen pesten

Ieder jaar doet Het Schoter mee aan de landelijke Week tegen pesten. Tijdens deze week wordt er aandacht besteed aan het onderwerp pesten. In de mentorlessen behandelen mentoren het onderwerp deze week in de lessen. Zij kunnen daarbij lesmateriaal gebruiken van Week Tegen Pesten (www.weektegenpesten.nl). Het uitgangspunt is dat pesten een bespreekbaar onderwerp is, de drempel te verlagen om hulp te zoeken en de norm onder leerlingen dat pesten ‘not done’ is te bevorderen.

Brug- en andere klassen krijgen in de weken voorafgaand aan de week tegen pesten bij de tekenlessen de opdracht om een poster tegen pesten te maken. De resultaten worden in de aula in een loop vertoond en enkele worden gebruikt in de lessen over pesten. Op de socials van Het Schoter wordt er door een aantal van deze tekeningen (anoniem) te posten aandacht besteed aan pesten.

Activiteitendagen

Op Het Schoter hebben wij voor elke schoolvakantie activiteitendagen. De activiteitendagen omvatten aanschouwelijk onderwijs en zijn niet alleen verbonden aan de programma's van toetsing en afsluiting (PTO's en PTA's) maar ook aan de pijlers van onze pedagogische visie: ‘Oog voor jou’, ‘Oog voor elkaar’ en ‘Oog voor een positief leer- en leefklimaat’.

Tijdens deze dagen nemen leerlingen deel aan les- en vakgebonden activiteiten die aansluiten bij het onderwijsprogramma. Leerlingen werken daarbij vaak samen in een andere, meer realistische context dan tijdens de reguliere lessen, bijvoorbeeld tijdens excursies, practica, culturele activiteiten of activiteiten buiten in de natuur. Voorbeelden hiervan zijn excursies naar Spaarndam, het PWN, Schalkwijk en het Wereldmuseum, studie- en beroepskeuzeactiviteiten bij een ROC of InHolland, praktische activiteiten zoals scheidingsmethoden en elektriciteitspractica, culturele activiteiten zoals schrijversbezoeken en CKV-activiteiten en activiteiten rondom verkeersveiligheid, gezondheid en middelengebruik.

Doordat leerlingen tijdens deze activiteiten op een andere manier en vaak in groepsverband samenwerken, heeft dit een positief effect op de sfeer binnen de groep en de school. Leerlingen leren elkaar en medewerkers beter kennen, werken samen en doen gezamenlijke ervaringen op. Daarmee dragen de activiteitendagen naast de onderwijsinhoudelijke doelstellingen ook bij aan onderlinge verbondenheid en een positief leer- en leefklimaat.

Mentorles

Op Het Schoter wordt er in de mentorles aandacht besteed aan het onderwerp pesten. Dit onderwerp wordt behandeld tijdens de week tegen pesten, aan het begin van het jaar, als pesten voorkomt op school of in de klas en als pesten voorkomt in de omgeving of in het nieuws.

Sociogram

In afstemming met de antipestcoördinator en leerjaarcoördinator kan een mentor gebruikmaken van een sociogram. Door middel van een aantal vragen die leerlingen beantwoorden, worden sociale verbindingen en relaties in de groep zichtbaar. Dit is een instrument voor de mentor om te zien hoe de verhoudingen liggen, wie buiten de groep vallen en waar eventueel extra aandacht/alertheid gevraagd wordt.

GSA en Paarse Vrijdag

Op Het Schoter is een GSA, dat staat voor Gender & Sexuality Alliance. Dit is een groep leerlingen, begeleid door een docent en de pedagogisch medewerker, die zich op school inzet voor een veilige en inclusieve omgeving voor iedereen, ongeacht iemands seksuele geaardheid of genderidentiteit.

Ze bieden steun en een luisterend oor aan LHBTIQIA+-jongeren, zodat zij weten dat ze er niet alleen voor staan. Ze maken gender- en seksuele diversiteit bespreekbaar binnen de school. Door het jaar heen zijn er bijeenkomsten en worden activiteiten georganiseerd of deelgenomen aan door derden georganiseerde activiteiten, zoals thema-voorstellingen, workshops en het Roze Ontbijt dat gemeente Haarlem ieder jaar rond Coming Out dag organiseert.

Ook Paarse Vrijdag wordt samen met GSA leerlingen georganiseerd. Dat is een actiedag waarop leerlingen en docenten paarse kleding dragen om te laten zien dat iedereen zichzelf mag zijn en om solidariteit te tonen met de LHBTIQIA+-gemeenschap. Eén van de doelen hiervan is om pesten en uitsluiting op grond van gender en seksualiteit tegen te gaan.

Pauzesurveillance

Tijdens de pauzes wordt er gesurveilleerd door meerdere eigen medewerkers van de school. Het Schoter zet hier expliciet geen externe krachten voor in, maar eigen mensen, zowel docenten als onderwijsondersteunend personeel en in het bijzonder de pedagogisch medewerker en een aantal pedagogisch opgeleide conciërges. Hiermee waarborgen we het veilige klimaat en stimuleren we de verbinding met elkaar. Surveillanten maken veel positief contact en er is voor leerlingen een aanspreekpunt waar ze hun verhaal kwijt kunnen. Surveillanten bewaken de school- en leefregels en grijpen in waar nodig.

Smartphonevrije school

Het Schoter is een smartphonevrije school. Een belangrijke reden om smartphones op school te weren is om de veiligheid te bevorderen. Communicatie via apps en sociale media tijdens schooltijd, maar ook de mogelijkheid om te fotograferen en filmen in school en op het schoolterrein wordt daardoor geweerd. Hoewel het online leven buiten schooltijd uiteraard wel doorgaat, is het effect op school dat leerlingen zich vrijer durven te beween en te uiten, bijvoorbeeld tijdens de jaarlijkse talentenshow. Op school filmpjes maken van

medeleerlingen, opstootjes en dergelijke die ingezet werden om te pesten of voor likes op sociale media, is daardoor niet meer mogelijk. Het Schoter is als pioniersschool verbonden aan het landelijke ouderinitiatief Smartphonevrij Opvoeden. Onze visie op de smartphonevrije school is uitgewerkt in een apart visiedocument dat ook deel uitmaakt van het integraal veiligheidsbeleid.

Monitor sociale veiligheid

Het Schoter onderzoekt jaarlijks hoe leerlingen de sociale veiligheid op school ervaren. Daarbij is ook aandacht voor pesten en andere vormen van sociale onveiligheid. De uitkomsten geven ons inzicht in wat goed gaat en waar verbetering nodig is. Op basis hiervan kunnen we ons beleid en onze aanpak waar nodig aanpassen. Scholen zijn wettelijk verplicht de sociale veiligheid van hun leerlingen jaarlijks te monitoren en de resultaten met de Inspectie van het Onderwijs te delen. De inspectie gebruikt deze gegevens om te beoordelen of scholen zorgen voor een veilige omgeving voor hun leerlingen.

Hoe handelen we bij pestincidenten?

De vijfsporenaanpak

Pesten is een sociaal groepsproces. Naast de leerling die pest en de leerling die wordt gepest, spelen meelopers, omstanders en de bredere groepsdynamiek een belangrijke rol. Sociale status en populariteit kunnen daarbij van invloed zijn op pestgedrag en op de bereidheid van leerlingen om voor elkaar op te komen. Tegelijkertijd laat onderzoek zien dat omstanders een belangrijke bijdrage kunnen leveren aan het stoppen van pesten door pestgedrag af te keuren, steun te bieden aan de gepeste leerling en hulp in te schakelen.

Het Schoter kiest daarom voor een integrale aanpak waarbij niet alleen wordt gekeken naar de leerling die pest en de leerling die wordt gepest, maar naar alle betrokkenen en de sociale context waarin het pestgedrag plaatsvindt. De vijfsporenaanpak van Bob van der Meer (Van der Meer 2012, Pesten op school: Theorie en Praktijk. Van Gorcum) biedt hiervoor een bruikbaar kader. Deze aanpak gaat ervan uit dat pesten niet effectief kan worden bestreden door uitsluitend de gepeste leerling weerbaarder te maken of alleen de leerling die pest te corrigeren. Van alle betrokkenen wordt verwacht dat zij, passend bij hun rol en verantwoordelijkheid, bijdragen aan het stoppen en voorkomen van pesten.

Het Schoter werkt met deze aanpak en richt zich daarbij op vijf sporen:

1. Hulp en ondersteuning voor de gepeste leerling;
2. Correctie, begrenzing en begeleiding van de leerling die pest en eventuele meelopers;
3. Aandacht voor de groepsdynamiek en het versterken van positieve groepsnormen, waarbij omstanders worden gestimuleerd om niet mee te doen, steun te bieden en hulp in te schakelen;
4. Het betrekken van ouders/verzorgers bij de aanpak;
5. Ondersteuning en professionalisering van medewerkers, zodat zij pestgedrag tijdig signaleren en adequaat en eenduidig kunnen handelen.

De aanpak is gericht op het duurzaam stoppen van het pestgedrag en het herstellen en versterken van de sociale veiligheid. Daarbij worden situaties niet alleen aangepakt, maar ook gevolgd en geëvalueerd om te beoordelen of het pesten daadwerkelijk is gestopt en alle betrokken leerlingen weer veilig kunnen deelnemen aan het onderwijs.

No Blame-methode binnen de vijfsporenaanpak

Om na pestincidenten de sociale veiligheid en het welbevinden van de gepeste leerling te herstellen, kan Het Schoter binnen spoor 3 van de vijfsporenaanpak gebruikmaken van de No Blame-methode (www.wij-leren.nl/pesten-op-school, Van der Meer, 2012) Deze oplossingsgerichte methode is in de jaren tachtig in Engeland ontwikkeld en richt zich op het verbeteren van de situatie door de sociale omgeving actief bij de oplossing te betrekken.

Uitgangspunt is dat de gepeste leerling zich niet veilig of prettig voelt binnen de groep en dat gezamenlijk wordt gewerkt aan herstel. Daarbij wordt, in zorgvuldig overleg met de gepeste leerling, een steungroep samengesteld. Deze groep bestaat uit leerlingen die op verschillende manieren onderdeel uitmaken van de sociale context, bijvoorbeeld een leerling die heeft gepest of meegedaan, een meeloper, een vriend of vriendin van de gepeste leerling en leerlingen die tot dan toe niet direct bij de situatie betrokken waren. De samenstelling van de steungroep wordt afgestemd op de specifieke situatie en op wat nodig is om de sociale veiligheid te herstellen.

De leden van de steungroep ondersteunen de mentor en worden aangesproken op hun gezamenlijke verantwoordelijkheid voor een veilige en positieve groep. Onder begeleiding van een medewerker van school denken zij na over concrete manieren waarop zij kunnen bijdragen aan het vergroten van de veiligheid en het welbevinden van de gepeste leerling. Daarbij ligt de nadruk op herstel, empathie, verantwoordelijkheid en concreet gedrag.

De inzet van de No Blame-methode betekent niet dat pestgedrag zonder gevolgen blijft. Wanneer sprake is van ernstig, structureel of anderszins grensoverschrijdend gedrag, wordt de methode alleen ingezet wanneer deze passend en veilig is en altijd in samenhang met de overige sporen van de vijfsporenaanpak.

Regie, opschaling en opvolging

Bij een melding of signalering van pesten wordt zo snel mogelijk vastgesteld wat er speelt, wie erbij betrokken zijn en welke aanpak nodig is. De mentor is in eerste instantie verantwoordelijk voor de begeleiding, stemt af met de leerjaarcoördinator en zorgt voor de dagelijkse opvolging.

Bij een acute bedreiging van de fysieke of sociale veiligheid wordt direct ingegrepen en wordt dezelfde dag de leerjaarcoördinator geïnformeerd. Bij ernstige, structurele of complexe situaties, of wanneer eerdere interventies onvoldoende effect hebben, wordt opgeschaald naar de pedagogisch medewerker en/of de conrector. De conrector voert, in afstemming met de pedagogisch medewerker, de regie wanneer een situatie de reguliere begeleiding overstijgt. Bij niet-acute meldingen wordt de situatie zo spoedig mogelijk en bij voorkeur binnen enkele schooldagen onderzocht en worden afspraken gemaakt over de aanpak, verantwoordelijkheden en evaluatiemomenten.

Pestsituaties, gemaakte afspraken en vervolgstappen worden geregistreerd in het leerlingvolgsysteem. De veiligheid van de betrokken leerling wordt actief gemonitord, met een eerste evaluatie binnen enkele dagen, een vervolg na ongeveer twee weken en, indien nodig, na zes tot acht weken. De situatie wordt pas afgesloten wanneer het pesten is gestopt en de leerling zich weer veilig voelt.

Sociale veiligheid en groepsdynamiek krijgen gedurende het hele schooljaar aandacht, onder meer tijdens mentorlessen, leerlingbesprekingen en naar aanleiding van signalen of incidenten. De conrector ondersteuning monitort, in afstemming met de pedagogisch medewerker, de schoolbrede opvolging en evalueert jaarlijks de werking van het anti-pestbeleid.

Evaluatie van de veiligheid van de gepeste leerling

Na een pestsituatie evalueert Het Schoter actief of de sociale veiligheid van de gepeste leerling is hersteld. De mentor, leerjaarcoördinator of pedagogisch medewerker voert hiervoor op vooraf afgesproken momenten individuele gesprekken met de leerling. Daarbij wordt besproken of het pestgedrag is gestopt, of de leerling zich veilig voelt in de klas en op andere plaatsen in de school en of er sprake is van nieuwe signalen van buitensluiten, intimidatie of pestgedrag.

De eerste evaluatie vindt plaats binnen enkele dagen na de ingezette aanpak, gevolgd door een evaluatie na ongeveer twee weken en, afhankelijk van de situatie, na zes tot acht weken. Bij ernstigere of aanhoudende situaties kunnen vaker evaluatiemomenten worden afgesproken. Waar nodig en passend wordt informatie verzameld bij medewerkers en ouders/verzorgers en wordt gelet op signalen zoals schoolverzuim, teruggetrokken gedrag, veranderingen in het welbevinden of problemen in de omgang met medeleerlingen.

Afspraken en bevindingen worden vastgelegd en gedurende een afgesproken periode gevolgd. De situatie wordt pas afgesloten wanneer voldoende duidelijk is dat het pestgedrag is gestopt en de leerling zich weer veilig voelt. Wanneer de veiligheid onvoldoende is hersteld of nieuwe signalen ontstaan, wordt de aanpak opnieuw beoordeeld en zo nodig bijgesteld.

Evaluatie en bijstelling van het anti-pestbeleid

Het Schoter evalueert het anti-pestbeleid jaarlijks als onderdeel van het integraal veiligheidsbeleid om te beoordelen of de afspraken en werkwijzen bijdragen aan een veilige en positieve schoolomgeving. Daarbij wordt onder meer gekeken naar signalen en meldingen van pesten, de registratie en afhandeling van pestsituaties, de ervaringen van leerlingen, ouders en medewerkers en de uitkomsten van onderzoeken naar sociale veiligheid.

De conrector met leerlingondersteuning in de portefeuille is, in afstemming met de pedagogisch medewerker, verantwoordelijk voor de periodieke evaluatie van het anti-pestbeleid en de coördinatie van eventuele bijstellingen. Minimaal één keer per schooljaar wordt beoordeeld of het beleid en de uitvoering daarvan nog aansluiten bij de praktijk en bijdragen aan het voorkomen en aanpakken van pesten. De conrector werkt hierbij samen met de rector en het hoofd bedrijfsvoering, die als coördinatoren veiligheid verantwoordelijk zijn voor de PDCA-cyclus (Plan, Do, Check, Act) van het integraal veiligheidsbeleid. De periodieke evaluatie is vastgelegd in onze kwaliteitskalender onderwijsproces.

Bij de evaluatie wordt in ieder geval onderzocht of pestsituaties tijdig worden gesignaleerd en adequaat worden aangepakt, of de gekozen interventies bijdragen aan het daadwerkelijk stoppen van pestgedrag en het herstellen van de sociale veiligheid en of leerlingen, ouders en medewerkers voldoende bekend zijn met de afspraken en procedures.
De uitkomsten van de evaluatie worden gebruikt om het anti-pestbeleid en de uitvoering daarvan verder te verbeteren. Wanneer signalen uit de school, de evaluatie, nieuwe wetenschappelijke inzichten of wijzigingen in wet- en regelgeving daartoe aanleiding geven, wordt het beleid tussentijds bijgesteld.

Stappenplan bij melding van pesten

Bij iedere melding of signalering van mogelijk pestgedrag doorlopen we onderstaande stappen. De aanpak is cyclisch: wanneer de veiligheid niet voldoende is hersteld, wordt de aanpak bijgesteld en opnieuw geëvalueerd.

Melding / signalering

↓

Veiligheid beoordelen

Is direct ingrijpen nodig?

↓

Onderzoeken wat er speelt

Wat is er gebeurd en wie zijn betrokken?

↓

Aanpak bepalen

↓

Vijfsporenaanpak inzetten

↓

Afspraken maken en vastleggen

↓

Opvolgen en evalueren

↓

Is het pesten gestopt en is de veiligheid hersteld?

↙ **Nee** **Ja** ↘

Aanpak bijstellen / opschalen **Situatie afsluiten**

↓ ↓

Opnieuw opvolgen en evalueren **Nazorg waar nodig**

Bijlage 1: tips voor leerlingen online pesten

Hoe voorkom je online pesten en misbruik?

- Denk goed na voordat je iets plaatst, deelt of doorstuurt. Wat eenmaal online staat, kan worden opgeslagen, gekopieerd en verder verspreid.
- Deel geen foto's, video's, persoonsgegevens of andere informatie van jezelf of anderen zonder toestemming.
- Maak je wachtwoorden sterk en houd ze geheim. Deel je wachtwoord ook niet met vrienden.
- Accepteer niet zomaar onbekende personen op sociale media, in groepsapps of tijdens het gamen.
- Wees voorzichtig met contact met mensen die je alleen online kent. Spreek nooit zomaar met iemand af zonder dat een ouder/verzorger hiervan weet.
- Gebruik sociale media, groepsapps en games op een respectvolle manier. Maak of verspreid geen beledigende, bedreigende of kwetsende berichten.
- Maak, bewerk of verspreid geen foto's of video's van anderen zonder hun toestemming. Dit geldt ook voor AI-bewerkte beelden of deepfakes.
- Sluit iemand niet buiten, bijvoorbeeld door iemand bewust uit een groepsapp, game of online activiteit te weren.
- Denk na voordat je iets doorstuurt: ook als je het zelf niet hebt gemaakt, kan het doorsturen ervan bijdragen aan pesten of schade veroorzaken.
- Krijg je een vervelend of onveilig gevoel van iets wat online gebeurt? Vertrouw op je gevoel en praat erover met iemand die je vertrouwt.

Wat kun je doen als je online wordt gepest?

- Reageer niet vanuit boosheid. Ga niet terugpesten of bedreigen. Dat maakt de situatie meestal erger.
- Zeg, als dat veilig voelt, duidelijk dat iemand moet stoppen en ga daarna niet verder in discussie.
- Blokkeer de afzender en gebruik de mogelijkheden om iemand te rapporteren op het betreffende platform.
- Verwijder berichten niet meteen. Bewaar bewijsmateriaal, bijvoorbeeld door screenshots te maken of berichten te bewaren.
- Word je in een groepsapp gepest? Stap er niet zomaar uit als daardoor bewijsmateriaal verloren gaat. Maak eerst screenshots en bespreek de situatie met een volwassene.
- Vertel het altijd aan iemand die je vertrouwt. Op school kun je terecht bij je mentor, leerjaarcoördinator of pedagogisch medewerker.
- Worden er zonder jouw toestemming foto's of video's verspreid, word je bedreigd of gestalkt? Vertel dit direct aan een volwassene. Samen kan worden bekeken welke verdere stappen nodig zijn, bijvoorbeeld contact met de politie.
- Je hoeft online pesten niet zelf op te lossen. Vraag hulp.

Onthoud: online is ook echt. Wat online gebeurt, kan grote gevolgen hebben voor jou en anderen.

Bijlage 2: websites voor hulp

- www.stoppestennu.nl
  Stoppestennu is een online bibliotheek en kennis-, informatie- en expertisecentrum over pesten, online pesten en ongewenst gedrag voor scholen, bedrijven, sportverenigingen, woonzorgcentra, ouders en opvoeders, en kinderen en jongeren. Of je nu werkt in een klaslokaal, op een werkvloer, langs een sportveld of in een woonzorgcentrum: hier vind je betrouwbare kennis, praktische tools en concreet handelingsperspectief.

- 2.5.1 Gepest worden - Nederlands Centrum Jeugdgezondheid
  Deze JGZ-richtlijn biedt JGZ-professionals kennis, vaardigheden en handvatten voor uniforme adviezen. De adviezen in deze richtlijn zijn gebaseerd op wetenschappelijk bewijs en consensus, waar JGZ-professionals en hun cliënten mee uit de voeten kunnen.

- www.113.nl
  Denk je aan zelfmoord of maak je je zorgen om iemand anders, bel of chat anoniem met 113 voor hulp.

- www.kindertelefoon.nl
  Met de kindertelefoon kun je anoniem over alles praten.

- www.digibewust.nl
  Een informatieve site van het Ministerie van Economische zaken, over het veilig gebruik van internet.

- www.schoolenveiligheid.nl
  Centrum School en Veiligheid van het APS verzamelt en verspreidt informatie en deskundigheid op het gebied van schoolveiligheid.

- https://centrumseksueelgeweld.nl
  Op deze pagina wordt het verschil uitgelegd tussen gewenste sexting en online seksueel geweld. Ook vind je hier informatie over wat je kunt doen als je ermee te maken hebt (gehad) en waarom het belangrijk is om hulp te zoeken. Belangrijk om te weten: als iemand misbruik maakt van jouw beelden is het nooit jouw schuld.

- www.weektegenpesten.nl
  Jaarlijks organiseert Stichting School & Veiligheid de Week tegen Pesten in september. Want het begin van het schooljaar is een belangrijk moment om te werken aan een veilig en positief schoolklimaat. Een school is pas veilig als iedere leerling zich gezien, gehoord en gewaardeerd voelt.

- www.meldknop.nl
  Als er online iets vervelends is gebeurd, nare beelden, grooming of sexting.

- www.jouwveiligeschool.nl
  Wegwijzer van de Rijksoverheid voor advies en informatie bij onveilige situaties op school voor leerlingen, ouders/verzorgers en onderwijspersoneel.

Het Schoter
Sportweg 9
2024 CN Haarlem
023 - 525 84 91
info@schoter.nl

Het Schoter
tto + atheneum + havo + mavo

Het Schoter
Sportweg 9
2024 CN Haarlem
023 - 525 84 91
info@schoter.nl

Het Schoter
tto + atheneum + havo + mavo